תוספתא · דפוס וילנא · סדר טהרות

תוספתא מקוואות

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספתא מקוואות

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספתא-מקוואות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 5
פרק ג 7
פרק ד 8
פרק ה 9
פרק ו 11
פרק ז 12
פרק ח 13

פרק א

א אמר רבי נחמיה מפני מה אמרו אם לא הדיח טהור שאין המים שבו עלולין לקבל טומאה עד שיתלשו הגביהן רבו הטהורין על הטמאין. מפני מה אמרו אם הדיח טמא הוכשרו המים שבידו ונטמאו וטמאו את הככר. ר"ש אומר בין שהדיח בין שלא הדיח טמא שאני אומר שטיפת המים טמאין נוגעות בככר.

ב גבא שנפל לתוכו יין דבש וחלב הולכין אחר הרוב. נפל לתוכו שמן אע"פ שהקפהו ה"ז טמא לפי שא"א לו לצאת ידי צחצוחי שמן. יין של תרומה שנפל על גבי פירות ידיחום והן מותרים. נפל על גבי היין מותר על גבי הוצא יקפנו כדי שיבטל טעם שמן שבו.

ג חזקת טיט וגממיות שבפתחי חנויות שברה"ר בשעת הגשמים הכל טהור. פסקו הגשמים הרי הן שפיכות ושבשקין הולכין אחר הרוב. מי שפיכות ומי גשמים שנתערבו בין בכלי בין בקרקע ר' יהודה ור"ש אומרים בכלים טמאין ובקרקע טהורין. פסקו הגשמים הקרובין לעיר ולדרך טמאין והרחוקין טהורין עד שיהלכו רוב בני אדם. בד"א בגבא שאפשר לו לשתות ולא יהא מקום פרסות רגליו ניכרות. אבל גבא שא"א לו לשתות עד שתהא מקום רגליו ניכרין ומצא שם מקום פרסת רגלי אדם מקום פרסת רגלי בהמה גסה טמא מקום פרסת רגלי בהמה דקה טהור.

ד גבא שאין בו ארבעים סאה ונפל לתוכו פחות משלשה לוגין מים שאובין טמאין פסולין לחלה ולתרומה וליטול מהן לידים וכשרין להקוות עליהן. ירדו גשמים רבו ושטפו כדברי ב"ש [וכדברי] ב"ה <אומרים> רבו אע"פ שלא שטפו וכדר"ש שטפו אע"פ שלא רבו כשרין לחלה ולתרומה וליטול מהן לידים וכשרים להקוות עליהן. כיצד רבו אע"פ שלא [שטפו] כדברי ב"ה מקוה שהוא מחזיק ארבעים סאה ובתוכו י"ט סאה ונפלו לתוכו פחות משלשת לוגין מים שאובין טמאין כיון שנפלו לתוכו עשרים ואחד סאה של מימי גשמים. טהורין מפני שרבו. כיצד שטפו אע"פ שלא רבו כדברי ר"ש מקוה שהוא מחזיק כ' ובתוכו י"ט סאה ונפלו לתוכו פחות משלשה לוגין מים שאובין טמאין כיון שנפלו לתוכו סאה אחת של מימי גשמים טהורין מפני ששטפו וכמה שנפלו וכל שהן.

ה נפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין טמאין פסולין לחלה ולתרומה וליטול מהן לידים ופסולין להקוות עליהן <עד שיצא מלואו>. ירדו גשמים רבו ושטפו כדברי ב"ש וכדברי ב"ה רבו אע"פ שלא שטפו. וכדברי ר"ש שטפו אע"פ שלא רבו כשרין לחלה ולתרומה וליטול מהן לידים ופסולין להקוות עליהן עד שיצא הימנו מלואו ועוד. ואיזו הוא מלואו ועוד מקוה שהוא מחזיק כ' סאה ובתוכו י"ט סאה ונפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין טמאין ירדו גשמים ונתמלאו לעולם הוא פסול עד שיצא ממנו מלואו ועוד

ועוד דבר מועט ממעט ג' לוגין. מקוה שיש בו מ' סאה חסר קורטוב ונפלו לתוכו ג' לוגין מים שאובין טמאין פסולין לחלה ולתרומה וליטול מהן לידים ופסולין להקוות עליהן מג' לוגין אפי' כולן טמאין כיון שנפל לתוכו קורטוב אחד של מימי גשמים טהורין. כשם שטהורין לטבילה כך טהורין לכל דבר.

ו למעלה מהן מי תמצית שלא פסקו שמטבילין בהן את המים ואין מטבילין בהן אדם וכלים. זה הכלל כל מקום שאדם טובל ידות וכלים טובלין. אין אדם טובל אין ידים וכלים טובלין [בו]. ואלו הן מי תמציין כל זמן שהגשמים יורדין וההרים בוצצין פסקו הגשמים וההרים בוצצין הרי הן כמי תמצית. פסקו מלהיות בוצצין הרי אלו כמי גבאין.

ז החופר בצד הים בצד הנהר במקום הביצין הרי הן כמי תמציות. החופר בצד המעיין כל זמן שהן באין מחמת המעיין אע"פ שפוסקין וחוזרים ומושכין הרי הן כמעיין פסקו מלהיות מושכין הרי הן כמי תמציות. מעיין שמימיו מועטים וריבה עליו והרחיבו מטהר באשבורן ואינו מטהר בזוחלין אלא עד מקום שיכול להלך מתחלתו. מקוה שנמדד ונמצא חסר כל הטהרות שנעשו על גביו בין שמקוה זה ברה"י בין שמקוה זה ברה"ר טמאות למפרע ר"ש אומר ברה"י תולין וברה"ר טהור.

ח אמר ר"ש מעשה במגורה [אחת] של דיסקוס ביבנה שנמדדה ונמצאת חסרה והיה ר' טרפון מטהר ור"ע מטמא הואיל ומקוה זה בחזקת טהרה היה לעולם הוא בטהרתו עד שיוודע שנטמא אמר ר"ע הואיל ומקוה זה בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיוודע לך שטהור. אמר ר"ט למה זה דומה למי שהיה עומד ומקריב על גבי מזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשרה. אמר ר"ע למה זה דומה למי שהיה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בעל מום שעבודתו פסולה. אמר <לו> ר"ט אתה מקישו לבעל מום ואני מקישו לבן גרושה ולבן חלוצה נראה למי דומה אם דומה לבעל מום נלמדו מבעל מום אם דומה לבן גרושה נלמדו מבן גרושה או מבן חלוצה. ר"ע אומר מקוה פסולו בעצמו ובעל מום פסולו בגופו ואל יוכיח בן גרושה ובן חלוצה שפסולו מאחרים. מקוה פסולו ביחיד ובעל מום פסולו ביחיד ואל יוכיח בן גרושה ובן חלוצה שפסולו בב"ד. נמנו עליו וטמאוהו אמר לו ר"ט עקיבה כל הפורש ממך כפורש מן החיים.

פרק ב

א מקוה שהניחו ריקן ובא ומצאו מלא כשר מפני שזה ספק מים שאובים למקוה וחזקת המקואות כשרות. צינור המקלח למקוה והמכתשת נתונה בצדו ספק מן הצינור למקוה

וספק מן המכתשת למקוה פסול מפני שהפסול מוכיח ואם יש בו רוב מקוה כשר מפני שזה ספק מים שאובין למקוה.

ב שני מקואות שאין בהם ארבעים סאה ונפלו שלשת לוגין לתוך אחד מהן וידוע לאיזה מהן נפלו ואח"כ נפלו שנים ואינו יודע לאיזה מהן נפלו הריני יכול לתלות ולומר למקום שנפלו ראשונים שם נפלו שניים. נפלו שלשת לוגין לתוך אחד מהן ואינו יודע לאיזה נפלו אינו יכול לתלות ולומר למקום שנפלו שניים שם נפלו ראשונים. יש בו ארבעים סאה ולאחד אין בו הריני אומר לתוך ארבעים נפלו אחד שאוב ואחד כשר הריני אומר לתוך של שאוב נפלו.

ג שני מקואות שאין בהן ארבעים סאה ונפלו שלשת לוגין לתוך אחד מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלו ואח"כ ירדו גשמים ונתמלאו ר' יוסי אומר אומרין לו שלא יטבול בא' מהן ואם טבל באחד מהן ועשה טהרות טהורות מפני שזה מים שאובין למקוה למה זה דומה למי שנטמאת אחת מידיו ואין ידוע אי זו היא אמר לו שלא יעשה טהרות באחת מהן ואם עשה טהרות טהורות מפני שזה ספק ידים.

ד שני מקואות באחד יש בו ארבעים סאה ובאחד אין בו טבל באחד מהן מטומאה חמורה ועשה טהרות תלויות. בשני ועשה טהרות בראשון ולא עשה בשני ועשה טהורות. בראשון ועשה בשני ועשה אלו ואלו מונחות ראשונות תלויות והשניות טהורות. בד"א בטומאה חמורה אבל בטומאה קלה אלו ואלו טהורות. טבל באחד מהן מטומאה קלה ועשה טהרות טהורות נטמא באמצע טומאה קלה וטבל בשני ועשה אלו ואלו מונחות הרי אלו מוכיחות. טבלו ראשונות ונטמאו או שאבדו עד שלא נעשו שניות שניות טהורות. משנעשו שניות שניות תלויות טבל באחד מהן מטומאה חמורה ועשה טהרות <טהרות> תלויות. נטמא באמצע טומאה קלה טבל בשני ועשה טהרות נגעו אלו באלו ראשונות תלויות ושניות ישרפו. טבל באחד מהן מטומאה קלה ועשה טהרות טהורות. נטמא באמצע טומאה חמורה וטבל טהרות תלויות ואם נגעו אלו באלו שניות תלויות ראשונות ישרפו.

ה שני מקוואות של ארבעים ארבעים אחד שאוב ואחד כשר וטבל באחד מהן מטומאה חמורה ועשה טהרות תלויות בשני ועשה טהרות בראשון ולא עשה בשני ועשה טהורות בראשון ועשה בשני ועשה אלו ואלו מונחות ראשונות תלויות ושניות טהורות במה דברים אמורים בטומאה חמורה אבל בטומאה קלה אלו ואלו תלויות.

ו חזרו שנים וטבלו בשניהם אחד טמא טומאה חמורה ואחד טמא טומאה קלה הטבול מטומאה חמורה טמא ומטומאה קלה טהור. אחד טמא טומאה חמורה וא' מיקר. הטבול

מטומאה חמורה טמאו המיקר טהור אחד טמא טומאה קלה ואחד מיקר שניהן תלויין. למה זה דומה לשבילין אחד טמא ואחד טהור והלכו שנים בשניהן ועשה טהרות באחד יש בו דעת לשאול ובאחד אין בו ברה"י שניהן תלויין וברה"ר את שיש בו דעת לשאול ספיקו טמא ושאין בו דעת לשאול ספיקו טהור.

ז שני מקואות של עשרים עשרים סאה אחד שאוב ואחד טמא אחד כשר וטבל באחד מהן ועשה טהרות טהורות בשני ועשה ישרפו. בראשון ולא עשה בשני ועשה ישרפו. בראשון ועשה בשני אלו ואלו מונחות הראשון טהורות שניות ישרפו. שתי נשים שנתעסקו בצפור הראויה להוציא דם כסלע ולאחר זמן נמצא על גבי זו כסלע ועל גבי זו כסלע <כצפור הראויה להוציא כסלע ולאחר זמן נמצא על גבי זו כסלע> שתיהן מקולקלות.

פרק ג

א גיסטרא שהיא בקרקע ובור של גת וירדו גשמים ונתמלאו הרי אלו פסולים מפני שהן גרורין על גבי כלי ר"א מכשיר שאין המים שאובין פוסלין המקוה עד שיפלו לתוכו.

ב היה בראשונה שלשת לוגין וירד וטבל במקוה ויש בו ארבעים סאה כשר סחטו לתוכן פסול הטביל בו את הסגוס וזבו הימנו שלשה לוגין במקוה כשר עקרו מתוכו פסול ור"ש מתיר עד שיתכוין לתלוש ר' יהושע אומר בין כך ובין כך ישבר ר' יוסי אומר זולף בידיו וברגליו שלשת לוגין למקוה פסול הולכין עד הקרקע כשר.

ג לגיון העובר ממקום למקום וכן בהמה העוברת ממקום למקום זילפו בידיהם וברגליהם שלשה לוגין למקוה כשר ולא עוד אלא א"כ עשו מקוה כתחלה. איזהו טיט הנמדד עם המים ר' יוחנן בן ברוקה אומר הנמדד בלוג ר' יוסי אומר היוצא במשפך ואלו הן קנה המדה זה הסלול. בטיט שבצדדין עולה למדת ארבעים סאה ואין מטבילין שלש גממיות שבנחל העליונה והתחתונה של כ' סאה והאמצעית של מ' סאה של מימי רגלים נכנסת לתוכן ויוצא מהן ר' יהודה אומר ר"מ היה אומר מטבילין בעליונה ואני אומר בתחתונה וחכ"א בין כך ובין כך אין מטבילין אלא באמצעית שיש בה מ' סאה.

ד שתי בריכות של מ' מ' סאה זו על גב זו שלשת לגין לעליונה וניפסקו ובאו לתחתונה כשרין שאני אומר שלמו מ' סאה עד שלא ירדו שלשת לוגין. שני מקואות של כ' כ' סאה זה בתוך זה ונפלו שלשת לוגין בתוך אחד מהן וניפסקו ובאו לחבירו כשר ור' יוסי אומר אם ניטלה מחיצה פסול אבל רואה אני את דברי ר' יהושע <שאמר> במקוה שאין בו מ' סאה ונפלו שלשה לוגין וחלקו לשנים שזה כשר להקוות עליו וזה כשר להקוות עליו.

ה שני מקואות של כ' כ' סאה אחד שאוב ואחד כשר ירדו שנים והשיקום וטבלו בהן אפי' אדומים והלבינום או לבינים והאדימום מקוואות כמו שהיו. ג' במקוה בעל קרי והחולה שנפלו עליו תשעת קבין מים וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין אבא שאול בן חוני אומר מכלי אחד משנים ומשלשה מצטרפין ומארבעה אין מצטרפין. בא במים שאובין חוץ מראשו ר"א מטמא וחכ"א אפי' לא בא אלא ראשו ורובו טמא. בא ראשו אבל לא רובו רובו אבל לא ראשו או שבא ראשו ורובו <בין> מלמעלה או מן הצד טהורין עד שיבא ראשו ורובו כדרכו. מקצתן שאובין ומקצתן אינן שאובין או שנפל לתוכו יין ודבש וחלב טהור עד שיהו כולן שאובין ואפי' הוא טהור והן טהורין נטמאו וטמאוהו הרי זה אומר טימאני וטימאתיו.

ו טהור שנפלו על ראשו ועל רובו ג' לוגין מים שאובין טמא. נפלו על ראשו אבל לא על רובו על רובו אבל לא על ראשו או שנפלו על ראשו ועל רובו בין מלמעלה בין מן הצד טהור עד שיפלו על ראשו ועל רובו כדרכו מקצתן שאובין ומקצתן אינן שאובין שנפל לתוכן יין דבש וחלב טהור עד שיהו כולן שאובין ואפי' הוא טהור והן טהורין נטמאו וטימאוה הרי זה טמאני וטמאתיו. ר' ישמעאל אומר בטהורין טהור מק"ו ומה <אם> במקום שעשה שאר משקים כמים לפסול את הגוף בשותה רביעית לא עשה שאר משקין כמים לפסול את המקוה בג' לוגין אינו דין שעשה את הטהורין כטמאין. השיב אבא יוסף החורני מקוה יוכיח שלא עשה בו שאר משקין כמים ועשה בו <את> הטהורין כטמאין השיב רבי על דברי אבא יוסף החורני לא אם אמרת במקוה שלא עשה בו את הצפורן תאמר בגוף שכן עשה בו את הצפורן.

פרק ד

א טבלא שנתנה על גבי הצינור להדיח וכן כלים שנתנן תחת הצינור להדיח ראשונים ראשונים הוכשרו לקבל טומאה. שלמו מ' סאה הרי אלו כשרין. צינור שחקקו ואח"כ קבעו פוסל את המקוה.

ב מים הנוזלין מאליהן ומן הים ומן הנהר והעולין באנטיליא פוסלין את המקוה רשב"ג אומר העולה בכבולין אינן פוסלין את המקוה לפי שאינן נתלשין. ר"א בן יעקב אומר גג שיש בראשו אחד ועשרים סאה של מימי גשמים ממלא בכתף ונותן לתוכה י"ט סאה ופותקן ומערבן ופוחתו נתערבו בחצר.

ג היה מ' סאה ונפתחה ובאו לתוך הבית כשרין ואין מטבילין בהם שאין מטבילין באויר. היה ראשו אחד מגיע לארץ מטבילין בו שאין מטבילין באויר גל הנתלש מן הים ומן

הנהר אין מטבילין בו שאין מטבילין באויר היה שני ראשון נוגעים בארץ מטבילין בהן ואין מטבילין בקופא.

ד קסטלין המחליק מים לכרכין אם היה נקוב כשפופרת הנוד אין פוסל את המקוה ואם לאו פוסל את המקוה הלכה זו עלו עליה בני אסיא שלש רגלים <ביבנה> ולרגל השלישי הכשירוהו אפי' נקוב כמחט. אמר ר"א בר' יוסי הלכה זו הוריתי ברומי לטהרה וכשבאתי אצל חבירי אמרו לי יפה הורית בד"א מן הצד אינו פוסל את המקוה ואם היה מקבל כל שהוא מן הנקב ולמטה פוסל את המקוה. פקקו בסיד ובבנין אינו פוסל את המקוה בסיד ובגפסיס פוסל את המקוה על גבי הארץ ועל גבי סיד וגפסיס או שמירח <בטיט> מן הצדדין אינו פוסל את המקוה.

ה מעיין היוצא לתלמי ומן התלמי לבריכה. ראשונים ראשונים הרי אלו פסולין מפני שהן נשאבין כיצד עושה ניקבו מעיין בקנה כל שהוא ונמצא מים מועטין מטהרין את המרובין. מזחילין על גבי מת דברי ר' יהודה. מים צפוי על גבי כל שהוא מטבילין בהן על רום כקליפת השום ועל רוחב כשפופרת הנוד.

ו מעיין <שהוא> שמשוך כנדל וריבה עליו מים שאובין והרחיבו מטהר באשבורן ואין מטהר בזוחלין אלא עד מקום שיהא יכול [להלך] מתחלתו ואיזהו חרדלית מי גשמים הבאין במדרון רואין אותן אם יש מתחלתן ועד סופן צרוף ארבעים סאה מטבילין בהן ואם לאו אין מטבילים בהן דברי ב"ש ב"ה אומרים אין מטבילין בהן עד שיהא לפניו עוגל ארבעים סאה. ומעשה בכובסים שהיו בירושלים שהיו נודרין את הכלים וטובלין בהן והכל מודים שכלים שגדר בהן לא הוטבלו.

פרק ה

א [גממיות] על פי המקוה וכן פרסות רגלי בהמה אם הם מעורבין כשפופרת הנוד מטבילין בהם. ואם לאו אין מטבילין בהם ור' יהודה אומר הרי הן בחזקת המערה הנחירין שבמקוה מטבילין בהן ובלבד שיהיו מעורבין כשפופרת הנוד. עריבה שהיא מלאה כלים והשיקה למקוה צריכה כשפופרת הנוד ומעיין כל שהוא ר' יהודה אומר משום ב"ש בכלי גדול ד' טפחים ובקטן ברובן. קומקום שהוא מלא כלים והשיקן במקוה אע"פ שפיו צר כל שהוא כלים שבתוכו טהורין הטהו על צדו עד שיהא בפיו כשפופרת הנוד.

ב מעיין היוצא מן התנור והטביל בו צנון ודלעת או שהיו המים צפין על גבן במלואן הרי אלו טהורין. שתי אצבעות שאמרו בבינוניות של כל אדם ולא אמר בעבט.

ג כזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ ספק יש בהן כשיעור ספק אין בו ספיקו טמא שכל דבר שעיקרו מן התורה ושיעורו מדברי סופרים ספיקו טמא.

ד מטהרין את המקואות העליון מן התחתון והרחוק מן הקרוב כיצד מביא סילון של עץ ושל עצם או של <כלי> זכוכית ומניח ידיו בתחתון עד שתתמלא מים ומושכן ומשיקן אפי' בשערה ודיו. ואם נכפף הסילון כל שהוא פסול. בד"א [בזמן] שהיו זה על גבי זה אבל אם היו זה בצד זה מביא סילון של רכובה מכאן וסילון של רכובה מכאן וסילון אחד באמצע ומשיק ויורד וטובל. כותל שבין ב' מקואות שנסדק לעליון מצטרף ובשתי אין מצטרף ר' יוסי בר' יהודה אומר חלוף הדברים. נפרצו זה לתוך זה רשב"ג אומר טפח מלא רוחב הפירצה.

ה המת במרחץ החמין טמא. המת בחמין המרחץ טמא הנוגע באבק טמא וטהור בעלייתו ר"ש אומר הנוגע באבק טהור שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע.

ו המטהרת שבמרחץ התחתונה מלאה שאובין ועליונה מלאה ובלבד שיהא כנגד הנקב ועולה למדת מ' סאה. עגולי שלג המשוקעין במקוה הרי אלו מעלין ור' יהודה אומר אינן מעלין. ומודה ר' יהודה שהוא מביא טיט ורוק בעריבה ומשיק ויורד וטובל.

ז מי כבשים ומי שלקות ומי זיתים מטבילין בהן ובלבד שאין בהן עקב שמן והתמד עד שלא החמיץ אין מטבילין בו.

ח מקוה שאין בו מ' סאה ונתן לתוכה יין ונשתנו מראיו אינו נפסל בג' לוגין ולא עוד אלא אפי' חזרו מראיו לכמות שהיו כשר. היו בו מ' סאה ונפל לתוכו יין ונשתנו מראה חציו הטובל בין במקום המים בין במקום היין כאילו לא נפלו היה שאוב והשיקו השיק במקום היין והזה לא טהר. השיק במקום המים מקום המים טהור מקום היין לא טהור.

ט חבית שנשברה בים הגדול ומראה אותו מקום כמראה אותו היין הטובל באותו מקום כאילו לא טבל ולא עוד אלא אפי' נפל לשם ככר תרומה טמא. מקוה שיש בו מ' סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו זה אחר זה הראשון טהור והשני טמא. כיצד הוא עושה עודהו הראשון במים אחד ממלא בכתף ונותן לתוכו וטהור ר' יהודה אומר עודהו רגלו של ראשון אחר יורד וטובל וטהור.

י הטביל בו יורה גדולה הרי זו טמאה מפני שהמים מקלחין כיצד הוא מורידה לתוך פיה והופכה ומטבילה ומעלה דרך שוליה. הקופץ לתוך המקוה הרי זה מגונה. הטובל פעמים במקוה הרי זה מגונה זה אומר לחבירו כבוש ידך עלי במקוה הרי זה מגונה ר' יהודה אומר כבוש ידך עליו עד שתצא נפשו.

פרק ו

א ארץ הכותים טהורה מקוותיה ומדוריה ושביליה טהורות. ארץ העמים טמאה מקוותיה ומדוריה ושביליה טמאין. מקוואות העמים שבחוצה לארץ כשרים לבעלי קריין ופסולין לכל הטמאין ושבארץ ישראל שחוץ מן המפתח לכל הטמאין וא"צ לומר לבעלי קריין ושלפנים מן המפתח פסולין לבעלי קריין וא"צ לומר לכל הטמאין דברי ר"מ ר' יהודה אומר כשרין לבעלי קריין מפני שבעל קרי טובל במ' סאה בכל מקום. ושחוץ מן המפתח כשרין אף לנדות. אמר רשב"ג הלכה אין לי. אלא מעשה במערה שהיתה בגינתו של מוסק אחד בדמיו שהיו כהנים כובשין את הגדר ויורדין וטובלין לתוכה. <א"ר יהודה> מעשה במקוה שבין אושא לשפרעם <ושל שפרעם היה> והיה ר' דוסא מושיב בו <עליו> ב' תלמידי חכמים כדי שיקוו בו המים מ' סאה. שוב מעשה ברום בתענת שקוות יתר מאלפים כור ובאו ושאלו את ר' חנניא בן תרדיון ופסל שאני אומר נכנסו עובדי כוכבים וזלפוה בלילה וחזרו ומילאו אותו בקילון. ומעשה בר"ג ואונקלוס הגר שהיו באשקלון וטבל ר"ג במרחץ ואונקלוס בים. אמר ר' יהושע בן קופסאי עמהן הייתי ולא טבל ר"ג אלא בים.

ב מרחץ שבלניה עובדי כוכבים בזמן שמטהרת שלה פתוחה לרה"י טמאה לרה"ר טהורה. מרחץ שבלניה עובדי כוכבים וישראל נכנס שחרית ומשיקה אע"פ שזה נכנס וזה יוצא טהורה. נעלה או שנתיחדה ברשותו טמאה נמצאת אומר בימים טהורה ובלילות טמאה.

ג המהרהר בלבו ועמד ומצא בשרו חם טמא. חם ולא הרהר הרהר ולא חם טהור ר' יוסי אומר בזקן ובחולה טהור בילד ובבריא טמא.

ד הפולטת שכבת זרע ביום השלישי טהורה דברי ר"א בן עזריה. ר"ש אומר פעמים שהן ד' עונות פעמים שהן ה' פעמים שהן ו' ר"ע אומר לעולם חמש ואם יצאת מקצת עונה ראשונה משלימין לה מקצת עונה ששית. ש"ז של ישראל בכל מקום ה"ז טמאה ושל עובד כוכבים בכל מקום טהור חוץ ממימי רגלים שבו כל אלו שאמרו טהורין לחולין ולטמאין ולטהורין ולתרומה חוץ מהפולטת ש"ז שהיא טמאה לחולין ר' יוסי בר' יהודה אומר הפולטת ש"ז טהורה לחולין ושאמרו חוצצין ושאמרו אין חוצצין לא מטמאה ולא מיטמאין חוץ מקרום שעל גבי מזבח ואגוד שע"ג המזבח והקשקשים שעל גבי השבר. והשירים והנזמים וקטבלאות והטבעות חוצץ וחוצצין רפין אין חוצצין ר"ש אומר <שהרי אומר> בבית הסתרים באשה חוצץ ופיגיע אינו חוצץ.

ה סם יבש שע"ג מכה והכחול שעל גבי עין הרי אלו אינן חוצצין והדם והדבש והדיו והחלב ושרף התות ושרף התאנה ושרף המשקה ושרף החרוב יבשין חוצצין לחין אינן חוצצין ושאר כל השרפין בין לחין בין יבשין חוצצין מפני שהן שרף לכולם פירות. והכחול שחוץ <מן> לעין הרי אלו חוצצין. צואה שתחת הצפורן שלא כנגד הבשר והטיט והבצק שתחת הצפורן אפי' כנגד הבשר הרי אלו חוצצין כתות של גדול שאינו מקפיד עליהן והאבר והבשר המדולדלין באדם הרי אלו אינן חוצצין. ר' יוחנן בן יוסף אומר צפורן שפירשה רובה ה"ז אינה חוצצת כל החוצצין בכלים חוצצין בנדה ובגר בשעת טבילה ובחולין אינם חוצצין.

פרק ז

א טבעת שנתונה בלבינה של טיט טופח והטבילה טהורה ואם היה טיט יון וחבריו שאובין ונתון כאילו לא טבלה. לגין שהוא מלא מים שאובין ונתון על פיו טיט טופח אם היה המים שוקעין בטיט והטבילן טהור ואם היה הטיט יון וחבריו כאילו לא טבל ור' יוסי מטמא בשל מרקא מפני ששפין בו מירקי כלים. אלו הן יתידות הדרכים אלו שמהלכין עליהם בימות הגשמים והן מתמעכין. על הבגדים מצד אחד אינו חוצץ משני צדדין חוצץ דברי ר"מ ר' יהודה אומר משום ר' ישמעאל אף מצד אחד ר' יוסי אומר משום ר' ישמעאל ברכין אף מצד אחד גדולה מצד אחד והקטנה עד שתהא משני צדדין.

ב הזפת שבכוס ושבצלוחית מתוכן חוצצות ומאחוריהן אינה חוצצות בד"א מבית האומן אבל מבית בעה"ב בין מתוכן בין מאחוריהן הרי זה חוצצת. בתמחוי ובקערה בין מתוכן בין מאחוריהן בין מבית האומן בין מבית בעה"ב הרי אלו חוצצין. המור והקימוץ בין בכוס בין בצלוחית בין בקערה ובין בתמחוי בין מתוכן בין מאחוריהן בין מבית האומן בין מבית בעה"ב הרי אלו חוצצין על הסנדל מתוכו למעלה חוצץ ולמטה אינו חוצץ ועל הספסל מלמעלה ומן הצדדין חוצץ ומלמטה אינו חוצץ. לכלוך הצואה שבכסא ושבקתדראות והמכובשים בין מתוכן בין מאחוריהן בין מלמטן ובין מן הצדדין הרי אלו חוצצין. על מטת של בעה"ב ר"ע אומר על הגשיש החיצון חוצץ על הפנימי אינו חוצץ על המטפחת של מפסלי אילנות ר"ע אומר אף על חלוקן. ר"ש אומר אף על שמנים כיוצא בהן. לחלוחית של שמרים שבכוס שבצלוחיות והמוך שבשיר ושבזוג והטיט והבצק שע"י הקרדום ושע"י המגריפה הרי אלו אינן חוצצין הגדילו הרי אלו חוצצין.

ג כל ידות הכלים שהכניסן כדרכן הרי אלו אין חוצצין נתן זפת ושעוה בין במקום הניצוק הרי אלו אינן חוצצין. הכניסן שלא כדרכן הרי אלו חוצצין. נתן הזפת והשעוה בין במקום

הנקב בין במקום הניצוק הרי אלו חוצצין. כל ידות הכלים שנשתברו כגון יד המגל ויד הסכין אם משמשין מעין מלאכתן ראשונה אין חוצצין ואם לאו חוצצין.

ד מגל שנשברה ידה מסטה ולפנים אינה חוצצת מפני שהוא כבית הסתרים מסטה ולחוץ אם משמשת מעין מלאכתה אינה חוצצת. סירפה בגמי או במשהו הרי זו חוצצת סירפה בשרף הרי זו אינה חוצצת.

ה כלי שצרה מכאן ומכאן ורחב מן האמצע כגון עריבה וחצי עריבה אין להן טהרה עולמית עד שיטה על צידן. צלוחית שאוגנה מעוך לתוכה וכתפותיה גבוהים וכן לגין שאוגנו מעוך לתוכו וכתפותיו גבוהין אין להן טהרה עולמית עד שיטנו. צלוחית ששפתה שפעת לאחוריה מורידה דרך פיה והופכה ומטבילה ומעלה אותה דרך שוליה דברי ר"ע ר' יוחנן בן נורי אומר מטביל כדרכו ואינו חושש מפני שהיא כבית הסתרים צלוחית שאוגנה חוזרת לתוכה ר' יהודה אומר משום ר' יוחנן בן נורי מטביל כדרכו ואינו חושש מפני שהוא כבית הסתרים.

פרק ח

א כפה ידיו ורגליו וישב לו באמת המים אם נכנסו המים דרך כולו טהור ואם לאו טמא היו רגליו מלאים אבק וירד וטבל במקוה שיש בו ארבעים סאה טהור שפשף או שנפל בחמין טמא. קומקום שהוא מלא בחמין והטבילו טמא שפשפו או שהטבילו בחמין טהור. הסלין של גת או של בד חיצון צריך לחטט ודפנים צריך לנער. קשרי פונדא ופסיקיא וקשרי מנעל וסנדל קושר ומפתחי חלוק של אשה הרי אלו חוצצין. קשרי נימי פונדא ופסיקיא וקשרי רצועות ומנעל וסנדל והקשר שבאפרקיסין שבכתף וסדין שקשרו את מומן הרי אלו חוצצין נתקשרו מאליהן אינן חוצצין. קשרי עני שמקפיד עליהן ושל בעה"ב הרי אלו חוצצין. של בעה"ב שאין מקפיד עליהן או של עני הרי אלו אינן חוצצין. ר' יהודה אומר צריך להטביל את כולן מפני חתך וכן היה ר' יהודה אומר משום ר"ט צריך להטביל את כל הטבעת. כלי שהוא מלא יין והטבילו אם בטל מראיו טהור ואם לאו טמא. א"ר יוסי שמעתי שאפי' כלי מחזיק ואין בו אלא רביעית כאילו לא טבל.

ב כל האוכלים מצטרפין לפסול את הגויה בכחצי פרס בתוך כדי אכילת פרס. אכל וחזר ואכל וחזר ואכל אם יש מתחלת ראשונה ועד אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין ואין מחייבין אותו להיות אוכל פחות מכשיעור ויורד וטובל. ואוכל כשיעור ויורד וטובל. אכל פחות מכשיעור וירד וטבל באמצע טמא. התירו

למעוברת שתהא טועמת דבר מועט מפני סכנת נפשות וכמה היא פרס שתי ביצים חסר קימעא דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר שתי ביצים שוחקות שיעור רבי שתי ביצים ועוד.

ג כל המשקין מצטרפין לפסול את הגויה בשותה רביעית מתוך כדי אכילת פרס שתה וחזר ושתה אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין. ואין מחייבין אותו להיות שותה פחות מכשיעור ויורד וטובל אלא שותה כשיעור ויורד וטובל. שתה פחות מכשיעור וירד וטבל באמצע טמא התירו למגע טמא מת שהיא את בנה וטהורה.

ד בלע כזית מן המת ונכנס לבית הבית טהור שכל הבלועין באדם ובהמה ובחיה ובעופות טהורין. מסרה או שיצא מלמטה טהור. שתה מים טמאים והקיאן טמאין מפני שנטמאו בו ביציאתן. טבל או שנסרחו או שיצא מלמטה טהורין. שתה שאר המשקין אע"פ שטבל והקיאן טמאין לפי שאינן טהורין בגוף. נסרחו או שיצאו מלמטה טהורין. פרה ששתת מים טמאין והקיאתן טמאין מפני שאין טהורין בגוף נסרחו או שיצאו מלמטן טהורין. נכנס לו חץ ביריכו רבי אומר אינו חוצץ וחכ"א הרי זה חוצץ בד"א בשל מתכת אבל בשל עץ הרי זה חוצץ ואם קרם עליו העור למעלה הכל מודים שאינו חוצץ שכל הבלועין באדם ובהמה בחיה ובעופות טהורין. נכנסו צרורות וקסמים בסדקי רגליו מלמטה ר"ע אומר אינו חוצץ מפני שהיא כבית הסתרים.

ה אספלנית מלוגמא ורטייה שעל בית הסתרים רבי אומר חוצץ ור' יוסי בר' יהודה אומר אינו חוצץ. העושה קילקי בראשו רבי אומר חוצץ ר' יוסי בר' יהודה אומר אינו חוצץ. היתה בו שערה אחת חוץ למכה וראשו מודבק למכה או שהיו שתי שערות וראשן מודבק בסוף או בצואה הרי אלו חוצצות היו לו שתי שערות בריסי עיניו ומלמטה ונקבו והוציץ בריסי עיניו מלמעלה זה היה מעשה ונמנו עליו ה' זקנים וטמאוהו.

ו פרה ששתת מעת לעת ושחטה בתוך מעת לעת זה היה מעשה והיה ר' יוסי הגלילי מטהר ור"ע מטמא סייע ר"ט את ר' יוסי הגלילי. סייע ר"ש בן ננס את ר' טרפון סילק ר"ע את ר' יוסי הגלילי אחר זמן מצא לו תשובה אמר לו מה אני לחזור אמר לו לא לכל אדם אלא שאתה יוסי הגלילי. אמר לו הרי הוא אומר (במדבר י"ט:ט') והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת היא כשהם שמורים למי נדה ולא כששתתן פרה <זו היה מעשה> ונמנו שנים ושלשים זקנים בלוד וטהרוהו <באותה שעה> קרא ר"ט המקרא הזה (דניאל ח) ראיתי את האיל מנגח ימה וצפונה ונגבה וכל חיות לא יעמדו לפניו ואין מציל מידו ועשה כרצונו והגדיל [זה] ר"ע <אומר> (שם) ואני הייתי מבין והנה צפיר העזים בא מן המערב על פני כל הארץ ואין נוגע בארץ והצפיר קרן חזות בין

עיניו זה ר' יוסי הגלילי ותשובתו (שם) ויבא עד האיל בעל הקרנים אשר ראיתי עומד לפני האובל וירץ אליו בחמת כחו וראיתיו מגיע אצל האיל ויתמרמר אליו ויך את האיל וישבר את שתי קרניו זה עקיבה ושמעון בן ננס (שם) ולא היה כח באיל לעמוד לפניו זה עקיבה (שם) וישליכהו ארצה וירמסהו זה יוסי הגלילי (שם) ולא היה מציל לאיל מידו אלו שנים ושלשים זקנים שנמנו בלוד וטהרוהו.